

בטיחות הטיפול התרופתי

יום בטיחות הטיפול העולמי – 17.09.2022

היום העולמי לבטיחות הטיפול מוקדש השנה לבטיחות הטיפול התרופתי

טעויות בטיפול התרופתי הן אירועים הניתנים למניעה ועלולים לגרום לנזק למטופל. הטעויות יכולות להתרחש בכל שלב בתהליך השימוש בתרופה: בעת רישום המרשם, הקלדת הוראות המתן במערכת הממוחשבת, הכנה או ניפוק של התרופה, נטילה ע"י המטופל ובמעקב הקליני או המעבדתי הנדרש. מחקרים רבים בעולם, מצביעים על כך כי טעויות בתרופות מהוות סיבה מרכזית להארכת אשפוז, לעיכוב במתן טיפול תרופתי, למקרי תמותה ועלויות משמעותיות במערכת הבריאות.¹

מורכבות הטיפול התרופתי שעולה עם השנים מביאה לבלבול בקרב המטופלים ובקרב הצוותים הרפואיים. בסקר שנערך במאושפזים פחות משליש מהמטופלים זכרו את רשימת תרופות השחרור שלהם ועוד פחות זכרו את מטרות הטיפול.²

בין הטעויות העיקריות בתרופות המדווחות בספרות הן טעויות ברישום תרופה בשכיחות של 2-94% הכוללות רישום תרופה לא נכונה, מינון לא נכון, דרך מתן לא נכונה, פורמולציה לא נכונה ואף משך טיפול לא נכון.³

הרוקחים בקהילה, בבתי החולים וברגולציה נמצאים בעמדת מפתח להפחית טעויות במתן תרופות ובכך לשפר את השימוש הנכון בתרופות ואת בטיחות הטיפול התרופתי במטופלים. מחקרים שונים מצביעים על התערבויות של רוקחים ככלי יעיל במזעור טעויות בתרופות.^{1,4} האסטרטגיות למזעור טעויות בתרופות בהן מומלצת מעורבות רוקחים במוסדות רפואיים כוללות בין היתר:

- ❖ השתתפות פעילה בקביעת נהלים במוסד, הנוגעים לבטיחות הטיפול התרופתי, בחקירת אירועי טעות/ כמעט טעות בתרופות ובהסקת מסקנות לקידום פעולות מונעות
- ❖ מתן הדרכות ומידע לצוותים הרפואיים בנושאים רלוונטיים לטיפול תרופתי
- ❖ הקפדה על ניפוק לפי מרשם ברור ותקין לאחר תשאול המטופל, שימוש בברקוד ומתן הדרכה רוקחית
- ❖ חינוך והעצמת המטופלים בנוגע לשימוש מושכל ובטוח בתרופות בעיקר אלו עם מחלות כרוניות וריבוי תרופות
- ❖ בחינת הלימת הטיפול התרופתי - Medication reconciliation
- ❖ העלאת מודעות לדיווח טעויות וכמעט טעויות במטרה לפתח אסטרטגיות לזיהוי ומניעה של טעויות בתרופות

יתר על כן, אגף הרוקחות כרגולטור פועל רבות לצמצום הסיכון של טעויות בתרופות בעת רישום תכשירים בפנקס התכשירים בישראל ובמהלך שיווקם. לפני אישור תכשיר בישראל מאושרים באגף שם התכשיר, התווי והאריזה, כאשר העקרונות המנחים הם בידול בין חוזקים שונים של אותה תרופה, הנחיות לצרכן ברורות ומדויקות, הוספת ברקוד ועוד.

המחלקה לניהול סיכונים באגף הרוקחות מקבלת דיווחים על טעויות וכמעט טעויות בתרופות המתרחשות במהלך השיווק של התכשיר למטופלים וכן במהלך שימוש בבתי חולים. דיווחים אלו מוערכים ע"י הגורמים המקצועיים הרלוונטיים באגף ובמידת הצורך מביאים לפעילות רגולטורית כגון שינוי התווי, האריזה, הנחיות המתן וכו'.

לסיכום, הרוקחים הם מטפלים בעלי התמחות בתרופות, המיעצים על תכשירים רפואיים, מדריכים לשימוש מושכל ובטוח בתרופות ומקדמים טיפול תרופתי איכותי, בטיחותי ויעיל ולפיכך יש להם תפקיד חשוב ביותר במזעור טעויות בתרופות.

שיתוף פעולה רציף בין צוותי הרפואה, הסיעוד והרוקחות בקביעת נהלים, בזיהוי מוקדם של הסיכונים וחשיבה משותפת לבניית אסטרטגיות הן ברמת משרד הבריאות והן ברמת המוסדות הרפואיים, יחד עם העצמת המטופל, יביאו להפחתת טעויות בטיפול התרופתי ושיפור בטיחותו.

אגף הרוקחות רואה חשיבות עליונה בשיפור בטיחות הטיפול התרופתי וימשיך לפעול בנושא בכל האמצעים העומדים לרשותו ורואה ברוקחים במדינת ישראל ובצוותים הרפואיים שותפים מלאים לעשייה.

**יעוץ רוקחי -
זה הכרחי!**
אל תילחץ - בוא להתייעץ!

1. Jaam M, Naserallah LM, Hussain TA, Pawluk SA. Pharmacist-led educational interventions provided to healthcare providers to reduce medication errors: A systematic review and meta-analysis. PLoS One. 2021 Jun 23;16(6).
2. Wittich CM, Burkle CM, Lanier WL. Medication errors: an overview for clinicians. Mayo Clin Proc. 2014 Aug;89(8):1116-25.
3. Assiri GA, Shebl NA, Mahmoud MA, Aloudah N, Grant E, Aljadhey H, Sheikh A. What is the epidemiology of medication errors, error-related adverse events and risk factors for errors in adults managed in community care contexts? A systematic review of the international literature. BMJ Open. 2018 May 5;8(5):e019101.
4. Najafzadeh M, Schnipper JL, Shrank WH, Kymes S, Brennan TA, Choudhry NK. Economic value of pharmacist-led medication reconciliation for reducing medication errors after hospital discharge. Am J Manag Care. 2016 Oct;22(10):654-661.